

Endelhovenlaan 1, 3601 GR Maarssen
Postbus 1212, 3600 BE Maarssen
T 140346 F 0346 25 40 10
www.stichtsevecht.nl
info@stichtsevecht.nl

Raadsvoorstel

Onderwerp

Herindeling Wijdmeren

Begrotingswijziging

Nee

Datum raadsvergadering

30 januari 2024

Portefeuillehouder

drs. A.J.H.T.H. Reinders

Organisatie onderdeel

Bestuurlijke en Juridische zaken

E-mail opsteller

sharief.gulzar@stichtsevecht.nl

Telefoonnummer opsteller

Registratie nummer

352044

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld besluit

- 1 De volgende kaders vast te stellen, op grond waarvan het college de bestuurlijke gesprekken met de afvaardiging van de gemeente Wijdmeren over een mogelijke herindeling kan voeren :
 - a. De gemeente Stichtse Vecht is niet bereid op te treden als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdmeren in een reguliere volledige herindelingsprocedure;
 - b. De gemeente Stichtse Vecht is, desgevraagd, bereid om nader onderzoek te doen naar een beperkte grenswijziging, waarbij grondgebied van de huidige gemeente Wijdmeren wordt toegevoegd aan de gemeente Stichtse Vecht en er daarmee een logischer geografische eenheid ontstaat;
 - c. In geval van betrokkenheid van de gemeente Stichtse Vecht, via een grenscorrectie, dan geldt daarbij dat een goede “due dilligence” moet worden gedaan zodat de inwoners van Stichtse Vecht hier geen (financieel) onevenredig nadeel van ondervinden;
 - d. Te allen tijde de belangen van de gemeente Stichtse Vecht in de regionale samenwerking geborgd moeten blijven;
 - e. Voor de bredere Gooi- en Vechtstreek staat voorop dat een bestuurskrachtige regio met sterke inliggende gemeenten gewenst is.

Samenvatting

Met dit voorstel worden de kaders vastgesteld, op grond waarvan het college de bestuurlijke gesprekken met de afvaardiging van de gemeente Wijdmeren over een mogelijke herindeling kan voeren. De gemeente Stichtse Vecht is niet bereid op te treden als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdmeren in een reguliere volledige herindelingsprocedure :

- Een herindeling leidt af van de huidige opgaven en taken waar we voor staan;
- Een reguliere herindeling heeft gevolgen voor de dienstverlening aan inwoners van Stichtse Vecht en bestuurlijke continuïteit;
- De gemeente Wijdmeren is een financieel kwetsbare gemeente;
- Een reguliere herindeling zal gevolgen hebben voor de gemeenschappelijke regelingen waaraan Stichtse Vecht deelneemt;
- Het verleggen van de provinciegrens bij een reguliere herindeling tussen Utrecht en Noord-Holland is complex.

Stichtse Vecht staat desgevraagd wel open voor het onderzoeken van een eventuele grenscorrectie, waarbij grondgebied van de huidige gemeente Wijdmeren wordt toegevoegd aan de gemeente Stichtse Vecht, en komt daarmee inwoners van bepaalde kernen in Wijdmeren tegemoet.

A Inleiding

Aanleiding

De gemeenteraad van Wijdmeren heeft op 12 juli 2023 besloten om te komen tot een herindeling en heeft dit besluit op 5 oktober bekrachtigd. De gemeenteraad van Wijdmeren wil met een herindeling voldoende bestuurlijke en ambtelijke slagkracht organiseren om de opgaven te kunnen realiseren en de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en instellingen te versterken.

In dat kader vinden er begin 2024 bestuurlijke gesprekken plaats. Deze gesprekken zijn een onderdeel van een verkenning vanuit Wijdmeren langs de in hun ogen “gerede fusiepartners”, zijnde de gemeenten Gooise Meren, Hilversum en Stichtse Vecht. Het initiatief komt nadrukkelijk vanuit de gemeente Wijdmeren. Wijdmeren wil in de bestuurlijk gesprekken aftasten of Stichtse Vecht als potentiële partnergemeente zou willen optreden bij een herindeling.

De reden waarom Stichtse Vecht als “gerede fusiepartner” wordt gezien door Wijdmeren komt voort uit de resultaten van een enquête. Uit de rapportage van de bewonersbijeenkomsten in september hebben van de 24.645 inwoners 1.394 de enquête ingevuld. Uit de respons blijkt dat inwoners zich het meest verbonden voelen met :

- 52% Stichtse Vecht, 48% Hilversum, 47% Gooise Meren, 15% De Bilt, 7% Amsterdam, 5% Utrecht
- Stichtse Vecht wordt relatief vaker genoemd door inwoners van Loosdrecht, Nederhorst en Breukeleveen
- Hilversum wordt relatief vaker genoemd door inwoners van Kortenhoef en 's-Graveland
- Gooise Meren wordt relatief vaker genoemd door Ankeveen, Nederhorst, Kortenhoef en 's-Graveland

Momenteel bevindt de gemeente Wijdmeren in de zogenaamde verkenningfase voor een herindeling. Zij onderzoekt nu welke gemeente mogelijk bereid zijn om samen met de gemeente Wijdmeren een intentieovereenkomst willen sluiten voor een mogelijke herindeling. Zij willen deze fase voor de zomer van 2024 afronden.

Bevoegdheid

Op dit moment wordt de gemeenteraad van Stichtse Vecht in kaderstellende zin gevraagd een besluit te nemen over de wijze waarop het college het gesprek kan voeren met de gemeente Wijdmeren. Er ligt nog geen herindelingsvoorstel voor. De gemeente Wijdmeren heeft op haar eigen initiatief besloten te gaan herindelen en ziet in de gemeente Stichtse Vecht “een gereede fusiepartner”, net zoals zij dat ziet in twee andere gemeenten. Van het college van de gemeente Stichtse Vecht wordt nu om een reactie gevraagd. Het college wil daarvoor eerst kaders ophalen bij de raad.

Mogelijke scenario's

Uw raad zou een verschillend aantal kaders mee kunnen geven voor de verkennende bestuurlijke gesprekken. Grofweg zijn deze in te delen in 4 scenario's:

1. *Voorkeursscenario College: Geen reguliere volledige herindeling, desgevraagd wel verder een beperkte grenscorrectie onderzoeken.*

In dit scenario geeft de gemeente Stichtse Vecht aan geen reguliere herindeling te wensen. Wanneer echter vanuit het proces tot herindeling van de gemeente Wijdmeren met een andere gemeente de behoefte ontstaat tot een beperkte grenscorrectie waarbij grondgebied van de gemeente Wijdmeren over gaat naar Stichtse Vecht, dan is dat onder bepaalde omstandigheden (draagvlak inwoners, due dilligence, etc) nader te onderzoeken. Conform de wet Arhi gaat het hier over een “Grenswijziging” (zie bijlage A).

2. *Geen enkele verdere directe betrokkenheid van de gemeente Stichtse Vecht bij de herindeling van de gemeente Wijdmeren*

In dit scenario geeft de gemeente Stichtse Vecht aan dat zij geen betrokkenheid wenst bij de herindeling van de gemeente Wijdmeren. Wij zien onszelf dan niet als een fusiepartner en zijn ook niet bereid tot een eventuele grenscorrectie. Onze rol blijft dan beperkt tot het indienen van een formele zienswijze op het herindelingsontwerp.

3. *Een reguliere herindeling tussen de gemeente Stichtse Vecht en de gemeente Wijdmeren*

In dit scenario geeft de gemeente Stichtse Vecht aan dat zij zichzelf ziet als een fusiepartner van de gemeente Wijdmeren. Na het doorlopen van alle daartoe geëigende stappen gaan de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdmeren dan in een nieuwe bestuurlijke entiteit.

4. *Opsplitsing: Een lichte herindeling van een deel van de gemeente Wijdmeren met de gemeente Stichtse Vecht en een ander deel van de gemeente Wijdmeren met een andere gemeente(n). (Hilversum en/of Gooise Meren)*

In dit scenario geeft de gemeente Stichtse Vecht aan dat ze bereid is om samen met andere gemeente(n), ieder met een deel van de gemeente Wijdmeren te fuseren. De gemeente Wijdmeren wordt dan opgesplitst. Dit scenario betreft dan niet alleen een beperkte grenscorrectie. Conform de wet Arhi gaat het hier over een “Lichte samenvoeging” (zie bijlage A).

Maatschappelijk doel en beoogd effect

Met dit raadsvoorstel worden de volgende doelen nagestreeft:

1. Voor Stichtse Vecht

De gemeente Stichtse Vecht hecht aan het behoud van autonomie en continuïteit van krachtig bestuur naar onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

2. In bredere zin voor de Gooi en Vechtstreek

Een krachtige regio Gooi- en Vechtstreek en krachtige inliggende gemeenten zijn voor de toekomst en ontwikkeling van de regio van belang. Een herindeling van Wijdmeren binnen de eigen regio komt de bestuurskracht van die regio ten goede.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening

Afgezien van een RIB op 8 december is er geen eerdere besluitvorming en informatievoorziening.

B Beslispunten, Argumenten en Risico's

Argumenten

1.1 Een herindeling leidt af van de huidige opgaven en taken

Stichtse Vecht is een bestuurskrachtige gemeente en in staat is om haar bestuurlijke taken effectief en doelmatig uit te voeren en daardoor het vermogen om de belangen van de inwoners adequaat te behartigen. Met een stabiel bestuur om de huidige opgaven en taken vastgelegd in de begroting uit te voeren. Wij beschikken over een solide financiële basis, beheren de financiële middelen effectief en voeren passend begrotingsbeleid. Hierdoor zijn we in staat om te voorzien in de behoeften van de gemeenschap zonder onnodige financiële risico's. Deze bestuurlijke continuïteit kan door een herindeling in gevaar komen en daarom is het niet opportuun om op voorhand op te treden als een potentiële fusiepartner.

We blijven de komende jaren verder bouwen aan een stevig fundament, waarbij we werken aan het terugbrengen van de balans tussen de bestuurlijke ambities, de financiële positie en de ambtelijke organisatie. Verder zijn we druk doende om beleidsachterstanden weg te werken en taken op orde te krijgen. Naast deze opgaven en de grote maatschappelijke ontwikkelingen, worden de financiële onzekerheden voor gemeenten steeds groter. De grootste financiële onzekerheid zijn de zogenaamde 'ravijnjaren' 2026 en 2027. Vanaf 2026 is de algemene uitkering aanzienlijk lager, wat in veel gemeenten een tekort veroorzaakt in het begrotingssaldo vanaf 2026.

1.2 Een reguliere herindeling heeft gevolgen voor de dienstverlening aan de inwoners van Stichtse Vecht en bestuurlijke continuïteit

Gemeente Stichtse Vecht heeft een sterke lokale identiteit en een rijke geschiedenis die geworteld is in de gemeenschap en de 12 kernen. We erkennen het belang van het behouden van deze identiteit en het koesteren van de lokale culturele en sociale bindingen. Een herindeling kan invloed hebben op de identiteit van de inwoners en hun gevoel van verbondenheid met hun gemeente.

Het huidige bestuurlijke klimaat en de stabiliteit binnen gemeente Stichtse Vecht vormen een essentieel onderdeel van de lokale gemeenschap. Een herindeling kan de bestuurlijke stabiliteit verstoren en mogelijk ongewenste effecten hebben op het functioneren van essentiële diensten en daarmee de dienstverlening aan onze inwoners.

1.3 Stichtse Vecht staat desgevraagd open voor het onderzoeken van een eventuele grenscorrectie en komt daarmee inwoners van bepaalde kernen in Wijdmeren tegemoet

Een beperkt aantal kernen in Wijdmeren hebben hun primaire oriëntatie eerder bij Stichtse Vecht dan bij Gooise Meren of Hilversum en sluiten beter aan bij de landelijker en meer toeristisch-recreatief georiënteerde gemeenten rond de Vecht. Het zijn kernen met veel groen en water.

Het is noodzakelijk om aan een grenscorrectie van Stichtse Vecht voorwaarden te stellen op basis van een grondige “due diligence”. Dit onderzoek helpt de betrokken partijen, zoals de besturen van de gemeenten en eventuele adviseurs, om een diepgaand inzicht te krijgen in de financiële, juridische en operationele situatie van de gemeente.

Een grenscorrectie is wezenlijk anders dan een reguliere volledige herindeling. Indien de grenswijziging naar verwachting het inwonertal van geen van de betrokken gemeenten met 10% of meer zal doen toe- of afnemen, is sprake van een grenscorrectie. Bovendien is hier sprake van een boven provinciale grenscorrectie. Bij een grenscorrectie zijn er verschillende belangrijke aspecten waarop gelet moet worden om een soepele overgang te garanderen, onderstaand een greep uit de vele aspecten :

- Wat zijn de financiële gevolgen van de overgang voor de ontvangende gemeente. Dit omvat het herzien van belastinginkomsten, financiering, schulden, subsidies en andere financiële verplichtingen.
- Wat zijn de juridische en bestuurlijke rechten en plichten van het overgedragen gebied. Dit omvat zaken zoals eigendomsrechten, lopende projecten, lokale verordeningen en regelgeving.
- Welke bestaande overeenkomsten en contracten heeft de gemeente met externe partijen, zoals leveranciers en dienstverleners voor het overgedragen gebied. Bepaal of deze overeenkomsten moeten worden aangepast of opnieuw onderhandeld vanwege de veranderingen in de gemeentegrenzen.
- Wat is er nodig om de essentiële openbare diensten en infrastructuur naadloos te laten functioneren voor de inwoners van het overgedragen gebied. Dit omvat zaken als watervoorziening, riolering, wegenonderhoud, gezondheidszorg, onderwijs en nooddiensten.
- Wat is er nodig om de bevolkingsgegevens nauwkeurig bij te werken en over te dragen aan de nieuwe gemeente. Dit omvat het updaten van basisregistraties, kiezerslijsten en andere relevante administratieve documenten.

1.4 De gemeente Wijdmeren is een financieel kwetsbare gemeente

Gemeente Wijdmeren staat voor forse financiële uitdagingen, ook gezien de maatschappelijke opgaven die op de gemeente afkomen. De begroting 2024-2027 is sluitend. Dit is het resultaat van het verwerken van het financieel herstelplan/kadernota 2024 in de begroting. De raad heeft dit herstelplan voor het zomerreces vastgesteld. Daarin staan meerdere stevige maatregelen om de financiën voor 2024-2027 structureel sluitend te krijgen. Na 2028 ontstaan weer flinke tekorten in de begroting. Dit is het gevolg van de grote investeringen die Wijdmeren moet doen, met name in de openbare ruimte. Op het gebied van wegen, riolering en gebouwen staat men voor een grote opgave qua beheer, onderhoud en vervanging.

De gemeente Wijdmeren is met ingang van 1 januari 2023 onder preventief toezicht van de Provincie Noord-Holland geplaatst. De provincie heeft opdracht gegeven om met een financieel herstelplan te komen, met daarin maatregelen om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting 2024-2027.

De door de raad vastgestelde begroting 2024 van de gemeente heeft een overschot van € 466.777; gebaseerd op een negatief begrotingsresultaat van € 279.000 en financiële mutaties in het kader van het herstelplan van € 746.000. In 2025 en 2026 bedraagt het resultaat na financiële mutaties respectievelijk € 3.092.000 en € 160.000, maar in 2027 een tekort van € 40.000.

Van het geld dat eind 2024 zou overblijven blijkt dat in elk geval de helft toch moet worden uitgegeven. Dat komt door het principe-akkoord over de nieuwe CAO voor gemeente-ambtenaren. Dat betekent dat van het geld dat oorspronkelijk eind 2024 zou overblijven (€ 466.777) nu al vaststaat, dat daarvan maar de helft resteert: zo'n € 233.000.

De stand van de algemene reserve bedraagt 3,6 mln. De totale risico's van Wijdmeren zijn berekend op maximaal € 8,6 mln. Het weerstandsvermogen na beheersmaatregelen en kanscorrectie is berekend op € 2,3 mln en de beschikbare weerstandscapaciteit is 3,7 mln. Op basis hiervan is in principe het weerstandsvermogen toereikend.

Uit de begroting 2024 van Wijdmeren vallen de onderstaande aandachtspunten het meest op :

- Aan de grondexploitaties zitten relatief hoge risico's verbonden. Voor de gronden die al in exploitatie zijn genomen, zijn wel voorzieningen gevormd ter hoogte van het geprognosticeerd tekort.
- Grote investeringen voor het onderhoud van kapitaalgoederen zijn noodzakelijk. Dit betreft het onderhoud van wegen en riolering en onderwijshuisvesting.
- Net als veel andere gemeenten zijn er hogere uitgaven binnen het Sociaal domein. Binnen de uitvoering van het sociaal domein, bestaande uit de WMO, de Jeugdzorg en de uitvoering van de participatiewet, bestaan meerdere risico's.
- De komende jaren heeft men gepland om onder meer rioolgemaal te renoveren, planmatig het stelsel te reinigen en inspecteren en foutieve lozingen op het oppervlaktewater te reduceren.
- De gemeente heeft een grote hoeveelheid beschoeiingen in onderhoud. De staat van een aantal delen is slecht. De achterstanden in het onderhoud zijn in kaart gebracht in het 'Beheerplan overige waterwerken'.

Een herindeling brengt daarnaast vaak financiële implicaties met zich mee, variërend van kosten voor herstructurering tot mogelijke veranderingen in belastingstelsels.

1.5 Een reguliere herindeling zal gevolgen hebben voor de gemeenschappelijke regelingen waaraan Stichtse Vecht deelneemt

In artikel 41 van de Wet Arhi is de omgang met gemeenschappelijke regelingen opgenomen. De wettelijke verplichte gemeenschappelijke regelingen zijn hierbij uitgezonderd. Hoe dan met deze gemeenschappelijke regelingen verder moet worden omgegaan, is echter niet geregeld. In de betreffende herindelingswet van de herindeling of grenscorrectie moet daar alsnog in worden voorzien.

De gemeente Wijdmeren participeert in 20 samenwerkingsverbanden. Hiervan zijn 10 verplichte en 10 vrijwillige samenwerkingsverbanden. De gemeente Wijdmeren werkt het meest samen met de gemeenten Amsterdam, Hilversum, Blaricum, Gooise Meren, Huizen en Laren.

Naast samenwerking binnen verschillende gemeenschappelijke regelingen kent de gemeente Stichtse Vecht ook privaatrechtelijke verbonden partijen zoals vennootschappen en stichtingen. De primaire oriëntatie van de regionale samenwerkingen liggen bij Wijdmeren in de provincie Noord-Holland en bij Stichtse Vecht in de provincie Utrecht. Een reguliere volledige herindeling zal gevolgen hebben voor de gemeenschappelijke regelingen waaraan Stichtse Vecht deelneemt.

1.6 Het verleggen van de provinciegrens bij een reguliere herindeling tussen Utrecht en Noord-Holland is complex

Het verleggen van provinciegrenzen is een ingrijpend en complex proces dat zorgvuldige overweging, juridische afstemming en brede maatschappelijke acceptatie vereist.

- Provinciegrenzen zijn vastgesteld in wet- en regelgeving. Het wijzigen van deze grenzen vereist vaak juridische wijzigingen op zowel provinciaal als nationaal niveau. Dit kan leiden tot complexe administratieve procedures en mogelijk langdurige wetgevingsprocessen.
- Provincies werken vaak samen op verschillende gebieden, zoals infrastructuur, economische ontwikkeling en milieubeleid. Het verleggen van grenzen kan de bestaande samenwerking bemoeilijken en vereist nauwgezette coördinatie tussen betrokken provincies en andere belanghebbenden.
- Provincies zijn vaak betrokken bij financiële arrangementen, zoals belastinginkomsten en budgetten voor regionale ontwikkeling. Het herverdelen van financiële middelen tussen provincies kan ingewikkeld zijn en kan leiden tot ongelijkheden of financiële uitdagingen voor de betrokken regio's.

De Wet Arhi geeft aan dat een grenscorrectie van gemeenten die gepaard gaat met een wijziging van de provinciegrens geschiedt bij gelijklopende besluiten van Provinciale Staten van de betrokken provincies (artikel 3 lid 3). Provinciale Staten van de betrokken provincies stellen voor de voorbereiding van het herindelingsadvies een commissie samen, die is samengesteld uit leden van gedeputeerde staten van de betrokken provincies (artikel 15 lid 1). Indien de besturen van de betrokken provincies van oordeel verschillen over de wijziging van de provinciegrens kunnen provinciale staten van één provincie een herindelingsadvies vaststellen (artikel 4 lid 3). Er is verder niet beschreven wat de procedure is indien de andere provincie het niet eens is met dit herindelingsadvies, zoals in het geval van Vijfherenlanden.

Risico's

Er zijn aan dit raadsbesluit geen risico's verbonden.

C Overige aspecten

Financieel

Er zijn geen financiële consequenties bij dit besluit.

Juridisch

Er zijn geen juridische consequenties bij dit besluit.

Kanttekeningen

Het initiatief komt nadrukkelijk vanuit Wijdmeren om te gaan herindelen. Stichtse Vecht heeft een eigen zorgvuldig proces te doorlopen. Het proces van verkenning is opgezet qua tijdsplanning vanuit het perspectief en de context van Wijdmeren. In het plan van aanpak van Wijdmeren is ten dele opgenomen dat “de gerede fusiepartner(s)” tevens een eigen zorgvuldig besluitvormingsproces hebben te doorlopen.

Communicatie

Het betrekken en informeren van de raad waarborgt de inbreng van lokale kennis en expertise in een herindelingsproces op afstand. Deze lokale inzichten zijn waardevol bij het anticiperen op mogelijke consequenties. De raad zal in eerste aanleg op de hoogte worden gehouden van de verkenningsfase in Wijdmeren via raadsinformatiebrieven. Mocht daartoe aanleiding zijn dan zullen we de raad op passende wijze nader betrekken.

Participatie

Bij de verkennende gesprekken is participatie niet aan de orde. In het scenario dat Stichtse Vecht en Wijdmeren gezamenlijk een herindelingsontwerp opstellen, dan hoort daar een uitgebreide participatie aan vast.

Vervolg

Het is de bedoeling dat op basis van de verkennende gesprekken de gemeenteraad van Wijdmeren voor de zomer van 2024 een keuze maakt voor de gemeente(n) die het meest aansluit(en) bij Wijdmeren. Met die gemeente(n) gaat Wijdmeren werken aan een zogenaamd herindelingsontwerp dat (na een procedure van zienswijzen van de samenleving en regio) moet leiden tot een herindelingsadvies. Op basis daarvan neemt de gemeenteraad begin 2025 een definitief besluit om al dan niet te gaan fuseren.

Als Wijdmeren en de beoogde fusiepartner(s) instemmen met het herindelingsadvies is de provincie aan zet voor een zienswijze. De volgende stap is dat het advies en zienswijze naar de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gaat. Uiteindelijk besluiten de Tweede en Eerste Kamer over het herindelingsadvies. Als deze planning wordt gehaald komen er in november 2026 verkiezingen voor de nieuwe gemeente. De nieuwe gemeente zal dan op 1 januari 2027 van start gaan.

Bijlagen

A Bestuurlijke opgave herindeling Wijdmeren

Bijlagen Wijdmeren :

- 1 Collegevoorstel verkenningsfase herindeling
- 2 Raadsvoorstel verkenningsfase herindeling
- 3 Brief aan gerede partners verkenning herindeling
- 4 Wijdmeren plan van aanpak herindeling
- 5 Wijdmeren uitgangspuntennotitie raad

Bijlage A “Bestuurlijke opgave herindeling Wijdmeren”

Gemeente Wijdmeren

De gemeente is ontstaan op 1 januari 2002 uit een herindeling van de gemeenten Loosdrecht, 's-Graveland en Nederhorst den Berg. De gemeente Wijdmeren bestaat uit een zevental dorpskernen: Ankeveen (1.535 inw.), Nederhorst den Berg (5.545 inw.), 's-Graveland (1.330 inw.), Kortenhoef (6.645 inw.), Oud-Loosdrecht (2.290 inw.), Nieuw-Loosdrecht (6.950 inw.) en Breukelenveen (200 inw.) in totaal 24.645 inwoners (31 januari 2023, bron: CBS).

Wijdmeren ligt ingeklemd tussen de gemeenten Gooise Meren en Amsterdam (de voormalige gemeente Weesp) in het Noorden, Hilversum (Noorden en Oosten), De Bilt (Zuiden) en Stichtse Vecht (Zuiden en Westen). Daarbij grenst Wijdmeren aan gemeenten in de provincie Noord-Holland en aan gemeenten in de provincie Utrecht.

Tot 2002 maakte de gemeente Loosdrecht deel uit van de Provincie Utrecht. Loosdrecht bestaat uit twee delen, namelijk Oud-Loosdrecht en het grotere Nieuw-Loosdrecht. Als gevolg van de herindeling in 2002 zijn de provincie grenzen verlegd. Wijdmeren werd een Noord-Hollandse gemeente.

De oriëntatie van de inwoners van Wijdmeren ligt vooral in Noord-Holland. Van de 10.800 werknemers van de gemeente Wijdmeren in 2020 is het grootste gedeelte werkzaam in de provincie Noord-Holland (73%). Een relatief klein deel is werkzaam in de provincie Utrecht (17%).

Herindelen kent vier hoofdfasen

Een proces tot herindeling kent door het wettelijke karakter derhalve een aantal verplichte stappen en bijbehorende tijdlijnen én een aantal meer vormvrije onderdelen. In de basis valt een proces van herindeling uiteen in vier hoofdfasen:

- Fase 0: van onderzoeken tot principebesluit
- Fase 1: van verkenning tot intentiebesluit
- Fase 2: van herindelingsontwerp tot definitief lokaal besluit
- Fase 3: van implementatie tot startdatum

De Wet algemene regels herindeling (Wet arhi)

Mocht het komen tot een vervolg dan is de Wet Arhi van toepassing. De Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) bepaalt het wettelijke kader en de procedures die moeten worden gevolgd bij herindelingen.

Op basis van de Wet arhi worden drie herindelingsvarianten onderscheiden:

1. Reguliere volledige samenvoeging: bij deze herindelingsvariant worden alle betrokken gemeenten opgeheven en wordt een nieuwe gemeente ingesteld.
2. Lichte samenvoeging: hierbij wordt één van de betrokken gemeenten niet opgeheven en worden de andere betrokken gemeenten wel opgeheven en geïntegreerd met de niet op te heffen gemeente, waardoor de rechtsgevolgen die zijn verbonden aan opheffing voor de niet op te heffen gemeente achterwege blijven.

3. Grenswijziging: hierbij is sprake van een grenswijziging zonder opheffing of instelling van gemeenten. Indien de grenswijziging naar verwachting het inwonertal van geen van de betrokken gemeenten met 10% of meer zal doen toe- of afnemen, is sprake van een grenscorrectie.

Reguliere en lichte samenvoegingen, in de praktijk aangeduid als 'herindelingen', worden bij wet in formele zin vastgesteld. In deze gevallen stellen de betrokken gemeenteraden (of bij provinciaal initiatief Provinciale Staten) een herindelingsontwerp en -advies vast. Een document waarin de partners onderling afspraken maken over het karakter en de realisatiekracht van de nieuwe gemeente.

In de wet zijn enkele belangrijke aspecten met betrekking tot de bevoegdheid van de gemeenteraad opgenomen.

- een herindeling kan worden geïnitieerd door de gemeenteraden zelf
- de gemeenteraad stelt de kaders en uitgangspunten vast waarbinnen een herindelingsproces dient plaats te vinden
- de gemeenteraad heeft de bevoegdheid om juridische aspecten van herindeling te overwegen en te beoordelen, zoals de Wet arhi en andere relevante wet- en regelgeving
- de gemeenteraad heeft de bevoegdheid om hun voorkeur uit te spreken en advies te geven over een herindelingsvoorstel, goed te keuren of af te wijzen

De gemeenteraad is het gekozen orgaan dat de lokale bevolking vertegenwoordigt. Door de raad te betrekken bij herindelingsprocessen wordt de lokale democratische vertegenwoordiging gewaarborgd. Het stelt raadsleden in staat de belangen van hun kiezers te behartigen en ervoor te zorgen dat lokale perspectieven worden meegenomen in het herindelingsproces en bijbehorende besluitvorming.

Het is belangrijk om te benadrukken dat de bevoegdheden van het college in het kader van herindeling nauw samenhangen met de besluitvorming van de gemeenteraad. Het college voert uit wat de raad beslist en kan adviseren op basis van zijn expertise op verschillende gebieden. Het nauwgezet samenwerken tussen het college en de gemeenteraad is cruciaal om als een eenheid in het herindelingsproces op te treden.

Algemene uitgangspunten bij een herindeling

Naast het kader dat de raad het college meegeeft zijn er nog algemene uitgangspunten die de gemeenteraad in overweging kan geven bij dit soort verkennende gesprekken. Deze uitgangspunten zijn vaak leidende principes die kunnen dienen als richtlijnen :

Bestuurlijk draagvlak : Het behouden van een sterke democratische legitimiteit bij een herindelingsproces is van groot belang. Afwegingen en keuzes tot gemeentelijke herindeling worden primair op lokaal niveau gemaakt, dat wil zeggen door de betrokken gemeenteraden.

Maatschappelijk draagvlak : Het centrale uitgangspunt is dat een gemeentelijke herindeling "van onderop" tot stand komt. Draagvlak onder inwoners en belanghebbenden is essentieel. Raadsleden kunnen de belangen van hun kiezers behartigen en ervoor zorgen dat lokale perspectieven worden meegenomen in het herindelingsproces en bijbehorende besluitvorming.

Lokale Identiteit: Het behoud van de lokale identiteit en cultuur is een belangrijk uitgangspunt. Een herindeling mag geen afbreuk doen aan de unieke kenmerken en tradities van de betrokken gemeenschappen.

Bestuurlijke Effectiviteit: Het streven naar een efficiënte en effectieve lokale overheid is een cruciaal uitgangspunt. Een herindeling moet bijdragen aan een betere bestuurlijke organisatie, het verbeteren van dienstverlening aan inwoners en het vergroten van de slagkracht. Bij de verkenning van gemeentelijke herindelingen dient de bestuurskracht van nieuw te vormen gemeenten daarom goed te worden ingeschat.

Financiële Duurzaamheid: De financiële implicaties van herindeling spelen een grote rol. Een herindeling moet leiden tot een duurzame financiële situatie en mag niet ten koste gaan van de financiële stabiliteit.

Ruimtelijke Ordening en Infrastructuur: Overwegingen met betrekking tot ruimtelijke ordening, stedelijke ontwikkeling en infrastructuur zijn van belang. In hoeverre heeft een herindeling gunstige of negatieve gevolgen heeft voor onder andere de ruimtelijke planning en onderhoud kapitaalgoederen.

Raadsbesluit

Onderwerp

Herindeling Wijdmeren

Begrotingswijziging

Nee

Datum raadsvergadering

30 januari 2024

De raad van de gemeente Stichtse Vecht,

gelet op:

- het initiatief en bestuurlijke context van gemeente Wijdmeren aanleiding hebben gegeven tot overwegingen met betrekking tot een mogelijke fusiepartnerschap;
- de financiële, bestuurlijke en culturele aspecten van een herindeling zorgvuldig moeten worden afgewogen;
- het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 december 2023;
- de bespreking in de commissie Bestuur en Financiën van 9 januari 2024.

Besluit

- 1 De volgende kaders vast te stellen, op grond waarvan het college de bestuurlijke gesprekken met de afvaardiging van de gemeente Wijdmeren over een mogelijke herindeling kan voeren :
 - a. De gemeente Stichtse Vecht is niet bereid op te treden als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdmeren in een reguliere volledig herindelingsprocedure;
 - b. Te allen tijden de belangen van de gemeente Stichtse Vecht in de regionale samenwerking geborgd moeten blijven;
 - c. Voor de bredere Gooi- en Vechtstreek staat voorop dat een bestuurskrachtige regio met sterke inliggende gemeenten gewenst is.

30 januari 2024

Griffier
B. Espeldoorn-Bloemendal

Voorzitter
drs. A.J.H.T.H. Reinders

Origineel besluit is ondertekend